

**BIULETYN INFORMACYJNY
NSZZ**

**AKADEMII
ROLNICZEJ
W LUBLINIE**

Nr 13 • Lublin 30.9.1981

NUMER SPECJALNY

**SAMORZĄDNOŚĆ
SZKÓŁ WYŻSZYCH
CZY CENTRALIZACJA
I NOMENKLATURA?**

W numerze:

- różnice między społecznym a ministerialnym projektem ustawy o szkolnictwie wyższym
- kalendarium prac nad ustawą
- oświadczenia, protesty, uchwały...
- co dalej...?

OMÓWIENIE ZMIAN WPROWADZONYCH PRZEZ MINISTERSTWO NAUKI, SZKOLNICTWA
WYŻSZEGO I TECHNIKI W PROJEKcie USTAWY O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM PRZYJĘTYM
11 CZERWCA BR. PRZEZ KOMISJĘ KODYFIKACYJNĄ

I. UWAGI WSTĘPNE

Najczęstszym z formułowanych pod adresem rządu zarzutów jest zupełny brak inicjatywy w wysiłkach na rzecz wyprowadzenia kraju z obecnej katastrofalnej sytuacji. Sądźmy jednak, że w jednym - dodajmy jednemu - kierunku rząd przejawia aktywność niezwykłą. Chodzi mianowicie o inicjatywę legislacyjną. Nie ulega wątpliwości, że rząd zamierza narzucać rozwiązania prawne, zanim społeczna praktyka wykaże, jaki kształt ustawy w tej lub innej dziedzinie jest zgodny ze społecznymi oczekiwaniami. Dziś - inaczej niż w epoce gierkowskich pseudokonsultacji - liczne grupy społeczne mogą się wypowiadać we własnych sprawach. Natomiast podobnie jak dawniej opinie zainteresowanych środowisk w minimalnym stopniu są brane pod uwagę przy formułowaniu rozwiązań ustawowych, mających przecież dla nich kluczowe znaczenie. Ta uporczywie podejmowana przez rząd próba blokowania i hamowania działaniami ustawodawczymi autentycznej oddolnej inicjatywy społecznej ma na celu "ujęcie w karby" i niedopuszczenie do tego, by wypracowała ona formy zgodne z interesem społecznym. Ten od wielu miesięcy obserwowany kierunek działań władzy wyraźnie demaskuje strukturalną sprzeczność interesów grupy rządzącej i społeczeństwa.

W przypadku ustawy o cenzurze wysiłki rządu nie zostały na szczęście uwieńczone pełnym sukcesem. Dziś społeczeństwo toczy walkę o samorząd. Forsowane przez rząd projekty ustaw o samorządzie, przedsiębiorstwie i związkach zawodowych oraz przedstawiony przez Radę Państwa projekt ustawy o radach narodowych są nader odległe - co nie dziwi - od oczekiwań i konkretnych postulatów, za którymi stoi zdecydowana większość pracowników i obywateli.

Kolejnym, bardzo ważnym ogniwem strategii rządu jest kwestia ustawy o szkolnictwie wyższym. Kilkumiesięczne, żmudne konsultacje prowadzone przez przedstawicieli pracowników i studentów szkół wyższych zostały zakończone - jak wolno było sądzić - dnia 11 czerwca br. Tego dnia Komisja Kodyfikacyjna złożona z przedstawicieli ministerstwa, związków zawodowych i organizacji studenckich przyjęła niedoskonały ale możliwy do zaakceptowania projekt Ustawy o Szkolnictwie Wyższym, który następnie został przekazany przez ministra do opracowania legislacyjnego. Celem tego opracowania było uporządkowanie tego projektu pod względem czysto formalnym. Dnia 18 sierpnia br. ministerstwo rozesłało do środowisk studenckich dokument zatytułowany: "Wersja Komisji Kodyfikacyjnej opracowana pod względem legislacyjnym ze zmianami merytorycznymi wprowadzonymi przez KMSZWiT". Jest skądemś sam fakt, że wbrew uzgodnieniom dokument ten został zmieniony pod względem merytorycznym. Zmiany zaś merytoryczne, które wprowadzono, bynajmniej nie są błahe, a w każdym przypadku drastycznie kolidują z ożywiającą autorów ideą szkoły wyższej jako instytucji samorządnej, będącej niezależną korporacją nauczycieli i studentów. Poniżej przedstawiamy zmiany wprowadzone przez Ministerstwo w stosunku do projektu "Solidarności".

II. INFORMACJA O KIERUNKACH ZMIAN

Ingerencja ministerstwa w treść projektu poszła w następujących kierunkach: 1/ ograniczenia prawa pracowników i studentów do współdecydowania i kontroli społecznej; 2/ zwiększenia centralizacji i kompetencji organów kierowniczych i administracyjnych; 3/ ograniczenia samodzielności gospodarczo-finansowej uczelni; 4/ ograniczenia swobody przekonań, badań naukowych i nauczania; 5/ ograniczenia praw pracowniczych; 6/ rozszerzenia uprawnień do represji; 7/ wprowadzenia przepisów odsyających do nieistniejących jeszcze zarządzeń; 8/ wprowadzenia przepisów ogólnikowych i dopuszczających wieloznaczne interpretacje. Obecnie omówimy krótko każdy z wymienionych punktów.

1/ Ograniczenie prawa pracowników i studentów do współdecydowania i kontroli społecznej.

Ponieważ zmian idących w tym kierunku jest bardzo dużo, podajemy jedynie kilka z nich tytułem przykładu.

Tak zatem w art. 3.4 wywąg podejmowania istotnych decyzji dotyczących poszczególnych grup pracowników i studentów w porozumieniu z nimi zastąpiono znacznie słabszą formułą o zasięgnięciu opinii tych grup. W tymże artykule brak sformułowania zasady jawności decyzji wszystkich organów szkoły wyższej. A jest to przecież postulat, o który walczy cały związek.

Art. 23.6 przyznaje ministrowi absolutną władzę w zakresie przyznawania limitów przyjęć na studia - wbrew postulatowi środowiska i praktyce tegorocznej rekrutacji kandydatów.

Art. 59 ogranicza zasadę wybieralności rektorów na rzecz ich mianowania przez ministra. Temu ostatniemu bowiem na przyszłość przyznaje prawo weta w stosunku do rektorów-elektów oraz prawo powołania własnego rektora, o ile senat nie ulegnie i nie wybierze takiego rektora, jaki podoba się ministrowi. Art. 60 i 62 w wersji ministerialnej eliminują zasadę wybieralności władz uczelni niższego szczebla. Bowiem rektor /ewentualnie ten mianowany przez ministra/ miałby prawo do przekreślenia decyzji rady wydziału powołującej dziekana i do narzucenia własnego kandydata.

Projekt ministerialny przewiduje wybór dyrektora biblioteki przez radę biblioteczną, nie wypowiada się jednocześnie w kwestii składu tej rady.

Osobną grupę ingerencji ograniczających prawo do współdecydowania i kontroli społecznej stanowią pominięcia pomniejszych wydatnie rolę związków zawodowych, które w nowominsterialnym ujęciu nie miałyby nawet prawa do udziału w decyzjach dotyczących spraw pracowniczych sensu stricto. Oto przykłady takich decyzji:

- minister może zmieniać /co prawda po uzgodnieniu z Radą Główną/ kryteria zatrudnienia i awansowania nauczycieli akademickich, bibliotekarzy itd. /art. 145/;
- Rada Ministrów określa szczegółowe warunki zatrudnienia i awansowania dyplomowanych bibliotekarzy oraz pracowników dokumentacji technicznej /art. 146.3/.

Przypomnijmy, że nawet przed Sierpniem związki zawodowe miały przynajmniej formalnie coś do powiedzenia w zakresie polityki zatrudniania i awansów.

- Rada Ministrów miałaby, bez porozumienia ze związkami zawodowymi, wydawać rozporządzenia regulujące czas pracy bibliotekarzy i dokumentalistów, zaś czas pracy pracowników naukowych miałaby określać przyszła ustawa o instytutach naukowo-badawczych /art. 151.2 i art. 152.3/; związki nie miałyby także nic do powiedzenia odnośnie wynagrodzenia za pracę w godzinach nadwymiarowych /art. 153.2/;
- analogicznie /i konsekwentnie/ pominięto związki zawodowe w przepisie określającym tryb ustalania wysokości wynagrodzeń i zasad ich wypłacania /art. 177.3/.

2/ Zwiększenie centralizacji kompetencji organów kierowniczych i administracyjnych.

Zwróćmy uwagę, że wiele zmian wyżej opisanych szło także w tym kierunku. Tu wymieniamy tylko kilka dalszych, najbardziej charakterystycznych przykładów.

Art. 5.2.4. /wymienia on prawa szkoły wyższej/ nie konkretyzuje prawa szkoły do ustalania planu studiów.

Na mocy art. 7.2 minister chciałby sobie nadać prawo ingerowania w treść statutu szkoły uchwalonego przez kompetentne gremium /a przecież statut ten z istoty rzeczy nie może być sprzeczny z ustawą/.

Art. 19.7 nie stwarza możliwości wypowiadania się przez Radę Główną Nauki i Szkolnictwa Wyższego odnośnie wysokości nakładów finansowych na naukę i szkolnictwo wyższe.

Art. 36 nie daje senatowi uprawnień w zakresie zatwierdzania planu studiów oraz zatwierdzania projektów rad wydziału dotyczących limitu przyjęć na studia. Mamy prawo sądzić /m.in. w świetle innych artykułów/, że uprawnienia te rezerwuje sobie minister.

W związku z omówionymi w poprzednim punkcie artykułami 59, 60, 62 i 63 dotyczącymi składu, struktury i uprawnień ciał kolegialnych /senatu, rad wydziału, rad bibliotecznych/ nadmienimy, że projekt ministerialny nie przewiduje istnienia kolegiów elektorskich, cedując wszelkie uprawnienia wyborcze na senaty i rady wydziałów. Znowu wypada dodać, że taki kształt projektu unieważnia przyjętą w tym roku praktykę wyborczą.

3/ Ograniczenie samodzielności gospodarczo-finansowej uczelni.

Projekt nie daje Radzie Głównej prawa przyznawania środków finansowych poszczególnym szkołom lecz jedynie zezwala jej na ogólne określenie zasad rozdziału tych środków /art. 19.6/.

W art. 78 mówiącym o działalności usługowej wyższych uczelni na rzecz gospodarki i kultury narodowej nie umieszczono stwierdzenia przyznającego uczelni prawo dysponowania środkami uzyskanymi za tą działalnością.

Art. 79.2.1 nie precyzuje, czy w ramach samodzielnego dysponowania środkami finansowymi szkoły wyższe mogą określać wysokość funduszu płac.

4/ Ograniczenie swobody przekonań, badań naukowych i nauczania.

Jest absolutnie niedopuszczalne podporządkowanie w jakiegokolwiek formie życia społecznego i intelektualnego wyższych uczelni założonym celom politycznym. To zaś sugeruje art. 1.1 wersji nowominiesterialnej w sformułowaniu, że szkoły wyższe kształcą "obywateli socjalistycznego państwa".

W art. 1.3 projektu ustawy usunięto stwierdzenie o konieczności respektowania wielości światopoglądów w działalności szkoły wyższej. Wobec wojennej praktyki ustawicznego naruszania tej swobody wprowadzenie tego stwierdzenia do ustawy wydaje się nieodzowne.

Art. 3.2.10 pozbawiono zapisu przewidującego możliwość powstawania o firm wydawniczych na wyższych uczelniach.

Z art. 15 usunięto przepis wyjmujący spod kontroli cenzury materiały do użytku organizacji pracowniczych i studenckich. W nowominiesterialnej wersji projektu ustawy nie przewidziano prawa pracowników do podejmowania akcji protestacyjnych według zasad określonych w statutach związków zawodowych.

5/ Ograniczenie praw pracowniczych.

Art. 218 wyraźnie dyskryminuje pracowników niedydaktycznych w porównaniu z nauczycielami akademickimi w zakresie: urlopów zdrowotnych, zaopatrzenia emerytalnego, dodatkowej powierzchni mieszkalnej, kształcenia zawodowego na koszt szkoły, funduszu socjalnego i mieszkaniowego.

Art. 228 nie zapewnia niesamodzielnym pracownikom nauki poczucia stabilizacji. Przewiduje on wyłącznie mianowanie ich na czas określony, co oznacza cofnięcie uprawnień, które niektórym grupom np. adiunktów do tej pory przysługiwały /umowy na czas nieoznaczony/.

6/ Rozszerzenie uprawnień do represji.

Art. 124 stwarza możliwość rozwiązania organizacji studenckich w przypadku naruszenia przez ich działaczy statutu lub ustaw. Uważamy, że jest to w pewnej mierze legalizacja zasady odpowiedzialności zbiorowej. Za podobne działania winny odpowiadać konkretne osoby.

Zgoda już niedopuszczalne sformułowanie odnajdujemy w art. 126 gdzie mowa jest o rozporządzeniu ministra określającym "tryb zakładania i rejestracji stowarzyszeń studenckich, zasady sprawowania nad nimi nadzoru i ich likwidacji".

Art. 127.5 daje rektorowi prawo rozwiązania zgromadzenia studenckiego na terenie szkoły, o ile narusza ono porządek publiczny lub godzi w ustój polityczny lub społeczny państwa. Przy odpowiednio elastycznej interpretacji przepis ten może praktycznie uniemożliwić zgromadzenia studentów na terenie uczelni.

7/ Wprowadzenie przepisów odsyłających do nie istniejących jeszcze rozporządzeń.

Kilka takich przepisów wskazaliśmy omawiając inne kwestie. Dodajmy do nich artykuł 3.2.6 oraz artykuł 3.3, gdzie enigmatycznie mówi się o przepisach prawa, nie zaś o konkretnej ustawie. Jest to bardzo niebezpieczna praktyka /szeroką sprawę może być rozstrzyganych na poziomie rozporządzeń ministra/.

8/ Wprowadzenie przepisów ogólnikowych i dopuszczających wieloznaczne interpretacje.

Art. 37.2 daje rektorowi lub organom zainteresowanych jednostek organizacyjnych szkoły prawo odwołania się do Rady Głównej od uchwał Senatu niezgodnych z "dobrem szkoły". Wprowadzono tu ogólnikową kategorię, obrażając jednocześnie senat przypuszczeniem, że mógłby działać na niekorzyść szkoły, której jest przecież reprezentacją.

Projekt ustawy operuje niezwykle szeroko kategorią "wychowania": obywateli, specjalistów, kadry naukowej itd., której znaczenia nie precyzuje dostatecznie.

Podana przez nas lista zmian nie jest pełna /ogółem w tekście można się doszukać 90 poważniejszych ingerencji ministerialnych/, natomiast dobrze, jak sądzimy, ilustruje ona intencje projektodawcy tych zmian. Dlatego bardzo ważne jest możliwie szybko upowszechnienie niniejszych uwag w środowisku akademickim całego kraju. Niechaj całe nasze środowisko wypowie się na ich temat.

Biurow Programowe

Ogólnopolskiej Komisji Porozumiewawczej
Nauki NSZZ "SOLIDARNOŚĆ"

KALENDARIUM

prac kodyfikacyjnych nad projektem nowej ustawy o szkolnictwie wyższym

wrzesień 1980 - Wkrótce po podpisaniu Porozumień Sierpniowych w wielu środowiskach akademickich podejmowane są inicjatywy zmierzające do zapewnienia rzeczywistej autonomii i samorządności w szkołach wyższych. Uchwała Senatu Uniwersytetu Warszawskiego stwierdza:

"Wyrażamy poparcie dla propozycji podjęcia prac nad zmianami podstaw prawnych funkcjonowania nauki i szkolnictwa wyższego. Ustawa o szkolnictwie wyższym powinna gwarantować samorządność szkół i pozostawiać rozstrzygnięcia szczegółowe dotyczące struktury i ustroju poszczególnych uczelni ich statutem.

Nieodzownym warunkiem właściwego przebiegu pracy nad regulacją prawną dotyczącą nauki i szkolnictwa wyższego oraz nad statutami uczelni jest przeprowadzenie nieskrępowanej dyskusji na temat żywotnych spraw środowiska i poddanie projektów ocenie reprezentatywnych ciał uczelnianych."

październik - listopad 1980 - Wskutek społecznych nacisków Ministerstwo Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki decyduje się powołać Komisję Kodyfikacyjną d/s projektów ustaw o nauce, szkolnictwie wyższym itp. W ich skład /wyznaczony przez Ministerstwo/ wchodzi przedstawiciele MNSzWiT, CKK, PAN, instytutów resortowych, szkół wyższych, związków zawodowych, organizacji studenckich. Pracami Komisji Kodyfikacyjnej d/s ustawy o szkolnictwie wyższym kieruje powołany przez Ministra prof. Resich.

lutym 1981 - Komisja Kodyfikacyjna przy MNSzWiT publikuje I wersję projektu ustawy /tzw. Resich I/, która w całej Polsce natychmiast budzi powszechne, zasadnicze protesty i zastrzeżenia.

kwiecień 1981 - Komisja Kodyfikacyjna publikuje istotnie zmienioną II wersję projektu ustawy /tzw. "Resich II"/. Pogłębione analizy tego dokumentu przynoszą nowe zdecydowane protesty środowisk uczelnianych.

maj - czerwiec 1981 - Komisja Kodyfikacyjna MNSzWiT ogłasza kolejną III wersję projektu ustawy, tzw. "Resich III". Wersja ta mimo wielu istotnych zastrzeżeń zostaje przez środowiska wstępnie przyjęta i ma być wraz z protokołem rozbieżności zawierającym warianty Ministerstwa i przedstawicieli NSZZ "Solidarność" w takiej postaci skierowana do Sejmu przed początkiem lipca br.

13 sierpnia 1981 - NIESPODZIEWANY ZWROT - po trzech miesiącach milczenia Ministerstwo nagle przesyła do przekonsultowania wybranym osobom i instytucjom /pomijając wiele uczelni/ w ciągu 7 dni! /całkowicie nowy projekt ustawy o szkolnictwie wyższym, który:

1/ odrzuca oczywiście wszystkie propozycje i warianty "Solidarności" zawarte w czerwcowym protokole rozbieżności,

2/ do kontrowersyjnego projektu ustawy Komisji Kodyfikacyjnej w wersji tzw. "Resich III" wprowadza teraz JEDNOSTRONNIE szereg niezwykle istotnych zmian, skreśleń i uzupełnień, które całkowicie zmieniają najistotniejsze założenia i postanowienia dotychczasowych projektów.

Równocześnie Ministerstwo zapowiada, że właśnie ten jego projekt zostanie pospiesznie złożony do Sejmu, po to aby nowe zasady funkcjonowania szkół wyższych wprowadzić od nowego roku akademickiego tj. od 1.10.1981r.

Przytaczamy oświadczenie, jakie w tej sprawie złożyli członkowie Komisji Kodyfikacyjnej z ramienia KKP i OKPN NSZZ "Solidarność":

"Projekt Ministerstwa dalece odbiega od rozwiązań proponowanych dotychczas przez NSZZ "Solidarność" szkół wyższych oraz od projektu Komisji Kodyfikacyjnej. Projekt Komisji Kodyfikacyjnej, choć nie w pełni zgodny ze stanowiskiem Związku, zawiera jednak w większości kwestii najbardziej zasadniczych dla samorządności szkół wyższych rozwiązania negocjowane przez Związek w toku wielomiesięcznych prac nad ustawą. Poprawki Ministerstwa niweczą prawne podstawy samorządności szkół wyższych i należy oczekiwać, że spotkają się ze stanowczym sprzeciwem ze strony środowiska akademickiego. Już w tej chwili, tzn. jeszcze przed ostatecznym opracowaniem projektu ustawy przez Biuro Prawne Urzędu Rady Ministrów zakres i waga zmian w projekcie Komisji Kodyfikacyjnej dokonanych przez Ministerstwo Nauki

Szkolnictwa Wyższego i Techniki stanowią, naszym zdaniem, wystarczającą podstawę do zajęcia jednoznacznie negatywnego stanowiska wobec przedstawionego do zaopiniowania projektu."

Przeciwko skandalicznemu i lekceważącemu traktowaniu sprawy przez Ministerstwo protestują praktycznie wszystkie środowiska akademickie w Polsce. Protestuje około 20 senatów szkół wyższych, Zarząd Główny ZNP, liczne Komisje Zakładowe "Solidarności", Komitety Uczelniane PZPR. Przytaczamy

PROTEST "SOLIDARNOŚCI" AR w LUBLINIE

Lublin, dnia 3 września 1981r.

SEJM PRL

W imieniu społeczności akademickiej Akademii Rolniczej w Lublinie zrzeszonej w naszym Związku, Komisja Uczelniana NSZZ "Solidarność" zgłasza zdecydowany protest przeciwko zmianom w projekcie Ustawy o Szkolnictwie Wyższym dokonanym jednostronnie przez Ministerstwo Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki.

Opracowany przez Komisję Kodyfikacyjną projekt ustawy uwzględniał propozycje i uwagi zdecydowanej większości pracowników wyższych uczelni, zgłoszone w wyniku powszechnej dyskusji i konsultacji. Tak opracowany projekt wychodził naprzeciw oczekiwaniom społecznym, zarazem w pełni satysfakcjonując pracowników szkół wyższych oczekujących prawdziwie demokratycznych i humanistycznych zmian w statusie prawnym i zasadach funkcjonowania wyższych uczelni.

Wprowadzone administracyjnie jednostronne zmiany w projekcie ustawy wypaczają całkowicie ideę tego aktu prawnego, negując jednocześnie sens powszechnej dyskusji nad nim oraz lekceważąc zaangażowanie uczestników tej dyskusji.

Komisja Uczelniana
NSZZ "Solidarność" Akademii Rolniczej
w Lublinie

I Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ "Solidarność" podejmuje uchwałę:

UCHWAŁA KRAJOWEGO ZJAZDU DELEGATÓW

Delegaci na I Zjazd Delegatów Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego "Solidarność" popierają stanowisko środowisk akademickich, zgodnie z którym warunkiem dobrego funkcjonowania szkół wyższych i rozwoju nauki w Polsce jest pełna realizacja w przygotowanej ustawie o szkolnictwie wyższym zasady samorządności szkół. Zasadzie tej powinny być podporządkowane wszystkie rozwiązania szczegółowe ustawy. I Krajowy Zjazd Delegatów zobowiązuje władze Związku do zdecydowanych działań na rzecz przyjęcia ustawy o szkolnictwie wyższym w postaci akceptowanej przez społeczność akademicką nauczycieli i studentów.

Zjazd Delegatów

Gdańsk, dnia 8.09.81 r.

8 września 1981 - Komisja Zakładowa NSZZ "Solidarność" Uniwersytetu Jagiellońskiego ogłasza gotowość strajkową.

11 września 1981 - Akcja protestacyjna obejmuje wszystkie uczelnie Krakowa. Dzięki spontanicznej reakcji społeczeństwa udaje się wstrzymać narzucony przez Ministerstwo absurdalny bieg sprawy.

17 września 1981 - Dochodzi do spotkania Podsekretarza stanu w Ministerstwie Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, mgr Mieczysława Kazimierczuka, z przedstawicielami NSZZ "Solidarność". Ministerstwo zobowiązuje się skierować do Urzędu Rady Ministrów projekt ustawy przygotowany przez Komisję Kodyfikacyjną

w pierwotnej, nie zmienionej pod względem merytorycznym wersji wraz z wariantowymi rozwiązaniami proponowanymi przez ministerstwo. Do projektu przekazywanego do Urzędu Rady Ministrów a następnie do Sejmu zostaną także dołączone warianty rozwiązań postulowane przez NSZZ "Solidarność". Minister wyraża też pogląd, że w okresie poprzedzającym wejście w życie nowej ustawy szkoły powinny działać zgodnie z duchem projektu Komisji Kodyfikacyjnej z dnia 11 czerwca 1981 /"Resich III"/.

18 września 1981 godz. 15 - Ministerstwo przesyła do Ogólnopolskiej Komisji Porozumiewawczej Nauki NSZZ "Solidarność" "projekt Komisji Kodyfikacyjnej po opracowaniu legislacyjnym" mający stanowić punkt wyjścia dla dyskusji sejmowej. Okazuje się, że projekt ten nadal zawiera liczne zmiany merytoryczne/niezależnie od zmian proponowanych przez ministra, zawartych w odrębnym piśmie/

19, 20 września 1981 - Obradujący w Poznaniu Zjazd Ogólnopolskiej Komisji Porozumiewawczej Nauki NSZZ "Solidarność" uchwala następujące dokumenty:

Poznań, dnia 19.09.1981r.

Rząd
Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

Przedstawiciele Komisji Zakładowych NSZZ "Solidarność" uczelni polskich zgromadzeni w dniu 19. 09. 1981r. na Zjeździe Sekcji Uczelni Wyższych Ogólnopolskiej Komisji Porozumiewawczej Nauki NSZZ "Solidarność" podjęli następującą uchwałę:

Domagamy się wniesienia do Sejmu PRL projektu ustawy o szkolnictwie wyższym w brzmieniu ustalonym w dniu 11 czerwca 1981r. przez Komisję Kodyfikacyjną powołaną przez Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki. Projekt ten winien stanowić punkt wyjścia do dalszych prac nad ustawą w Sejmie PRL. W toku tych prac przedstawiciele "Solidarności" bronić będą powszechnie akceptowanych postulatów środowisk akademickich. Wszelkie zmiany i poprawki merytoryczne wniesione przez Ministra NSZWiT do projektu z 11 czerwca br. w sposób jednostronny, z lekceważeniem dotychczasowych ustaleń i bez jakichkolwiek konsultacji, winny być wycofane. Poprawki te są całkowicie sprzeczne ze stanowiskiem środowiska akademickiego wyrażonym w toku dotychczasowych konsultacji. Stwierdzamy, że strona rządowa nie dotrzymała zobowiązań podpisanych z NSZZ "Solidarność" w dniu 17.11. 1980r. Dotyczy to nie tylko ustawy o szkolnictwie wyższym ale zwłaszcza niepowołania komisji do spraw ustawy o nauce, mającej stworzyć warunki do integracji całego środowiska naukowego, podstawy jednolitego finansowania prac naukowych i jednolitego statusu pracownika naukowego niezależnie od formalnej przynależności resortowej. Opóźnienia w toku prac legislacyjnych nad projektem ustawy wynikają jednoznacznie z działaniami Ministerstwa Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, całkowicie niezgodnych ze stanowiskiem środowisk akademickich całego kraju, czego wyrazem były liczne uchwały nie tylko Komisji Zakładowych NSZZ "Solidarność", ale także Senatów oraz innych organizacji społecznych i politycznych uczelni.

STANOWISKO OKPN

Do Komisji Zakładowych NSZZ "Solidarność"
Wyższych Uczelni

Wyrażamy uznanie wszystkim tym Komisjom Zakładowym, które zaprotestowały w formie gotowości strajkowej. Ich zdecydowanie jest wspólnym stanowiskiem środowiska akademickiego zajętem w obronie rzeczywistej samorządności wyższych uczelni.

Wyrazem naszej dezaprobaty dla dotychczasowych działań rządu w tej sprawie będzie apel o utrzymanie gotowości strajkowej w uczelniach krakowskich do dnia 24 września br. Motywujemy to faktem, że otrzymana w dniu 18 września br. wersja projektu ustawy nadal zawiera merytoryczne zmiany projektu opracowanego przez Komisję Kodyfikacyjną, co nie odpowiada ustaleniom zawartym w protokole rozmów między MNSZWiT a przedstawicielami NSZZ "Solidarność" z dnia 17 września br. /uzasadnienie w załączniku/.

Informujemy, że w razie skierowania do Sejmu PRL ostatecznego projektu ustawy odbiegającego od oczekiwań środowiska akademickiego podejmiemy wszystkie dostępne działania statutowe w obronie rzeczywistej samorządności uczelni. W razie potrzeby podejmiemy akcję protestacyjną w skali całego kraju w pierwszej połowie października br.

Zalecenia:

- 1/ Apelujemy do KZ NSZZ "Solidarność" szkół wyższych o podjęcie działań na rzecz poparcia dla społecznego projektu ustawy zgodnego z postulatami społeczności akademickiej.
- 2/ Zaleca się KZ-om przeprowadzenie szerokiej akcji informacyjnej wśród społeczności akademickiej dotyczącej metod działania rządu i istoty wprowadzonych poprawek i ich konsekwencji oraz poinformowanie środowisk robotniczych o charakterze i konsekwencjach wprowadzonych zmian w kontekście walki o samorząd pracowniczy.
- 3/ Apelujemy do KZ o podjęcie działań na rzecz uchwał Senatów popierających społeczny projekt ustawy o szkolnictwie wyższym, zgodny z oczekiwaniami środowiska akademickiego.

ZMIANY WPROWADZONE PRZEZ MINISTRA

Załącznik do stanowiska OKPN Szkolnictwa Wyższego z 19 IX 1981.

Zgodnie z protokołem rozmów, przeprowadzonych w dniu 17 września między KNSZW i przedstawicielami NSZZ "Solidarność", projekt ustawy o szkolnictwie wyższym, przedstawiony przez Ministra Radzie Ministrów, miał nie zawierać żadnych zmian merytorycznych w stosunku do projektu Komisji Kodyfikacyjnej z 11 czerwca 1981. Biuro programowe otrzymało oficjalnie tekst ministerialny projektu określony jako "projekt Komisji Kodyfikacyjnej po opracowaniu legislacyjnym" w dniu 18 września o godz. 15 jednocześnie z odrębnym wykazem zmian merytorycznych proponowanych przez Ministra. Okazało się, że wbrew uzgodnieniom projekt ten nadal zawiera liczne zmiany merytoryczne "niezależnie od zmian, odrębnym pismem proponowanych przez Ministra".

Wykaz najważniejszych różnic merytorycznych pomiędzy projektem ustawy o szkolnictwie wyższym w brzmieniu ustalonym dnia 11 czerwca 1981 przez Komisję Kodyfikacyjną a projektem z dnia 18 września 1981, określanym przez Ministerstwo jako "projekt Komisji Kodyfikacyjnej po opracowaniu legislacyjnym".
Uwaga: Numeracja artykułów odnosi się do projektu z 11 czerwca.

1/ art.3 ust.2 - opuszczono punkt e "kształtowanie postaw patriotycznych, poczucia odpowiedzialności obywatelskiej i aktywności społecznej, umiarkowania prawdy i sprawiedliwości" - jako jedno z zadań szkoły wyższej.

2/ art.4 - opuszczono ustęp 4: "decyzje wszystkich organów szkoły są jawne".

3/ art.15 ust.1 - do sformułowania "w szkole zapewnia się nieskrępowany dostęp do piśmiennictwa" dodano wyraz "naukowego".

4/ art.17 ust.3 - skreślono sformułowanie, że "minister zapewnia wykonanie uchwał Rady Głównej".

5/ art.19 ust.5 pkt d - w miejsce sformułowania, że Rada Główna "zatwierdza roczne i wieloletnie plany rozdziału środków finansowych" wprowadzono sformułowanie, że "opiniuje" te plany.

6/ art.21 - w sformułowaniu, że Minister "czuwa nad zapewnieniem w budżecie państwa środków finansowych, w tym dewizowych" skreślono wyrazy "w tym dewizowych".

7/ art.32 ust.1 - do sformułowania "Minister sprawuje nadzór nad szkołami" wprowadzono "i kontrolę".

8/ art.23 ust.1 pkt b - do sformułowania "Minister może żądać wyjaśnień w każdej sprawie" dodano "i przeprowadzać kontrolę".

9/ art.23 - dodano sformułowanie "Minister zawiesza decyzje organów jednoosobowych szkół z powodu ich niezgodności z prawem i rozstrzyga sprawę".

10/ art.31 ust.3 - opuszczono sformułowanie "katedry mogą być łączone w instytuty".

11/ art.37 - dodano ust.2 głoszący, że uchwały w sprawie przewodów doktorskich i habilitacyjnych nie mogą być uchylane przez organ kolegialny wyższego stopnia.

12/ art.39 ust.2 pkt c - dodano sformułowanie, że "utworzenie w szkole jednostki organizacyjnej współpracującej z przemysłem wymaga zgody właściwego ministra".

13/ art.39 ust.2 pkt i - dodano, że "uchwały senatu w sprawie tworzenia kierunków studiów i specjalizacji wymagają zatwierdzenia przez Ministra".

14/ art.39 ust.2 pkt r - opuszczono sformułowanie, że "senat troszczy się o podejmowanie rocznych urlopów naukowych".

15/ art.39 - dodano sformułowanie, że uchwały senatu w sprawie wniosków naukowych zapadają większością 2/3.

16/ art.44 - zamiast "za zgodą senatu rektor powołuje dyrektora administracyjnego" wprowadzono "po wysłuchaniu opinii".

17/ art.47 ust.2 pkt f - w sformułowaniu "Rada Wydziału decyduje w sprawach powołania innych nauczycieli akademickich" wprowadzono "wyraża opinię".

18/ art.47 ust.2 pkt 1 - opuszczono, że "rada wydziału uchwała plany i programy nauczania".

19/ art.66 ust.1 pkt 5, art.66 ust.4, art.62 - opuszczono odesłania do statutu.

20/ art.75 - opuszczono ust.2 głoszący, że ograniczenia ilości kadencji do dwóch nie stosuje się do osób innych niż rektorzy, prorektorzy, dziekani i pro-dziekani.

21/ art.78 - zamiast sformułowania "rektor sprawuje kierownictwo nad administracją" wprowadzono "nadzór".

22/ art.87 ust.2 - zamiast "decyzję o przyjęciu lub odrzuceniu darowizny i spadku podejmuje senat" wprowadzono "rektor".

23/ art.90 ust.2 - w sformułowaniu, że szkoła decyduje o "zatrudnieniu i funduszu plac" opuszczono "funduszu plac".

24/ art.97 ust.2 - w sformułowaniu "Senat może dostosować formę tekstu słubowania do warunków i tradycji szkoły" zamiast "formę tekstu" wprowadzono "akt składania ślubowania".

25/ art.123 ust.2 - wprowadzono sformułowanie dopuszczające wyłączenie jawności rozprawy dyscyplinarnej, gdy wymaga tego interes społeczny.

26/ art.139 - usunięto przepis, że uruchomienie studiów zaocznych wymaga zgody Rady Głównej.

27/ art.158 ust.5, art.161 ust.2, art.160, 165, 194, 196 ust.2 - uchylono obowiązek Ministra wydawania odpowiednich aktów prawnych w porozumieniu ze związkami zawodowymi.

28/ art.203 - usunięto przepis "Pracownicy szkoły mają prawo do podejmowania akcji protestacyjnych".

OŚWIADCZENIE

KZ NSZZ "SOLIDARNOŚĆ" ZPM H.CEĞIELSKI

Założy wielu zakładów pracy podjęły uchwały popierające żądania środowiska akademickiego. Zamieszczamy oświadczenie KZ NSZZ "Solidarność" ZPM H. Cegielski:

"Reforma szkolnictwa i systemu edukacji narodowej jest jednym z najbardziej istotnych zadań stojących przed polskimi patriotami. Wychowanie młodzieży w duchu patriotyzmu, prawdy oraz zapewnienia jej kształcenia na wysokim poziomie nauki jest podstawowym obowiązkiem państwa. W tej sytuacji niezrozumiałe i godne potępienia jest działanie Ministerstwa Nauki, szkolnictwa Wyższego i techniki zmierzające do zmiany projektu ustawy o szkolnictwie wyższym opracowanego i uzgodnionego ze środowiskiem akademickim. Komisja Zakładowa NSZZ "Solidarność" ZPM H. Cegielski czuje się zobowiązana ostro potępić praktyki w/w Ministerstwa i zapewnia brać akademicką a szczególnie młodzież, że będzie udzielać wszelkiej pomocy w jej walce o odzyskanie polskiej szkoły i kultury.

Z zadowoleniem przyjęliśmy uchwałę Senatu Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu z dn. 12.09.81, z którą w pełni się solidaryzujemy.

Pragniemy zwrócić uwagę, że praktyka wprowadzania jednostronnych zmian do już uzgodnionych projektów jest stosowana przez władze nagminnie. Jaskrawym tego przykładem jest m.in. projekt ustawy o związkach zawodowych. Solidarni w pracy, nauce i w walce.

Poznań, dn. 15.09.81

Za KZ NSZZ "Solidarność"
ZPM H. Cegielski
/-/ B. Giszak
/przewodniczący/

WNIOSKI - CO DALEJ ?

Kultura polityczna naszych władz państwowych wzbogaciła się o nowe, swoiste pojmowanie tak zwanej "konsultacji społecznej" wokół przygotowywanych projektów różnych ustaw. Polega to na opóźnianiu prac nad projektami ustaw przygotowywanych przez komisje mieszane /przedstawiciele władz, przedstawiciele związków zawodowych, przedstawiciele innych organizacji i stowarzyszeń/, gdzie po wielu dyskusjach uzgadnia się rozwiązania względnie kompromisowe. Komisje kodyfikacyjne urocząście zamykają prace nad projektem, po czym rząd jednostronnie całkowicie zmienia najistotniejsze punkty, w których stanowisko społeczne jest zupełnie inne i oczywiście władzom znane. Jednostronnie zmieniony projekt kieruje się wtedy natychmiast do niezwykle krótkiej w czasie, nierealistycznej konsultacji /np. projekt ustawy o szkolnictwie wyższym, nie rozesłany zresztą do wszystkich uczelni - w ciągu 7 dni!/ po to aby taki rządowy projekt skierować po tych kilku dniach zaraz dalej do Sejmu. Ta praktyka jest już sławna ustawą o związkach zawodowych a teraz naszą ustawą o szkolnictwie wyższym. Wymaga to od społeczności akademickiej całego kraju zdecydowanego przeciwdziałania. Należy przerwać tę niesłychaną arogancję władz.

Tak zwany "projekt społeczny" ustawy z 14 czerwca br. może stanowić jedynie punkt wyjścia do dyskusji sejmowej. Posiada on liczne wady i luki, do których "Solidarność" zgłasza zastrzeżenia i których nie można akceptować w ostatecznej wersji ustawy. Niebezpieczeństwo zaistniałej obecnie sytuacji polega na tym, że w pierwszym rządzie musimy bronić wersji niedoskonałej. Oby były jeszcze możliwości negocjowania szczegółów, tym bardziej, że szczegóły te okazują się być pychami sprawami zasadniczymi.

Według KZ Politechniki Gdańskiej projekt "Resich 3":

- jest zbyt drobiazgowy,
- nie zapewnia szkołom wyższym pełnej samorządności,
- pomniejsza rangę statutu szkoły,
- wprowadza zbyt rozbudowany podział na grupy pracownicze w szkole,
- wprowadza zasadę instrumentalnej rotacji.

KZ Politechniki Warszawskiej stwierdza: "nie do przyjęcia są proponowane w projekcie ustawy ustalenia szczegółów działania uczelni. Ustalenia te powinny być zawarte w statutach szkół, natomiast umieszczenie ich w ustawie niszczy wewnętrzna samorządność szkół wyższych.

Niebezpieczne i niedopuszczalne są przyjęte w projekcie ustawy modele środowiska naukowego uczelni i kariery naukowej nauczycieli akademickich oparte o sformalizowanie kolejnych stopni i tytułów oraz administracyjną rotację pracowników. Ustawa nie może przewidywać żadnych form tego rodzaju rotacji. Proponowane w ustawie modele prowadziłyby m.in. do odseparowania się szkół wyższych od życia gospodarczego kraju."

Ponadto niepokój budzi przewidywany przez ustawę tryb zatrudniania pracowników w drodze mianowania. Wiadomo, że są podstawowe różnice między tym trybem a umową o pracę.

Ten numer Biuletynu został przygotowany w oparciu o materiały dostarczone i opracowane przez naszego delegata na Zjazd OKPN Jana Magierskiego. Wykorzystano w nim także materiały zawarte w "Dodatku Specjalnym do Serwisu Informacyjnego Solidarność UAM Poznań" nr 21 /fragmenty "kalendarium" i pierwszy akapit w artykule powyżej/.

Biuletyn Informacyjny NSZZ "Solidarność" Akademii Rolniczej w Lublinie.
Redaguje zespół: Wanda Baj, Krzysztof Grudziń, Marek Kuna, Andrzej Pleszczyński, Ewa Różycka, Ludwik Tochman, Barbara Woytowicz. Adres redakcji: ul. Akademicka 13 p. 468, tel. 332-51 w. 2, tlx 0643176, 20-033 Lublin.

Proc. Poligraf. RR - Lublin zam. 355 n. 1500 Wydane za zgodą Rektora RR - Lublin.